Ústecký kraj

Krajský úřad

JID: 80/2015/KUUK
Číslo jednací: 1/KP/2015

ROZHODNUTÍ
o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace

Poskytovatel:
Ústecký kraj
Sídlo: Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem
Zastoupený: Oldřichem Bubeníčkem, hejtmanem Ústeckého kraje
Kontaktní osoba: Mgr. Radek Spála, vedoucí odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Ústeckého kraje
E-mail/telefon: spala.r@kr-ustecky.cz / 475 657 446
IČ: 70892156
DIČ: CZ70892156
Bank. spojení: Česká spořitelna, a.s.
číslo účtu: 882733379/0800

a

Příjemce:
Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v.v.i.
Sídlo: Žižkova 835, 434 01 Most
Zastoupený: Mgr. Janem Blažkem, ředitelem organizace
Kontaktní osoba: Mgr. Jan Blažek, ředitel organizace
E-mail/telefon: blazek@uappmost.cz / 777 722 606
IČ: 47325011
DIČ: CZ47325011
Bank. spojení: Komerční banka, a.s.
číslo účtu: 38532491/0100

Ústecký kraj (dále jen „poskytovatel") vydává v souladu s ustanovením § 9 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), (dále jen „zákon") a na základě usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 25. 6. 2014 č. 192/17Z/2014, rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj příjemce na základě zhodnocení jím dosažených výsledků, na Koncepci rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejné výzkumné instituce na léta 2015 – 2019.

Článek I.

Předmět podpory

1. Název koncepce: Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejné výzkumné instituce na léta 2015 – 2019 (dále jen ,,koncepce“).
2. Předmět koncepce, cíle činnosti a úkoly na následující období jsou obsahem přílohy č. 1 tohoto rozhodnutí, která tvoří nedílnou součást.
3. Jméno, příjmení, akademické tituly a vědecké hodnosti fyzické osoby, která je příjemci odpovědná za odbornou úroveň činnosti příjemce – Mgr. Jan Blažek.

Článek II.

Poskytnutí institucionální podpory

1. Činnost příjemce bude prováděna za podmínek tohoto rozhodnutí v souladu se schváleným návrhem koncepce, který je přílohou č. 1 tohoto rozhodnutí.
2. Institucionální podpora je poskytnuta na období od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2019 s tím, že závěrečná zpráva o činnosti bude předložena poskytovateli do 30dnů od konce období, na které byla podpora poskytnuta, následně bude schválena poskytovatelem a údaje o činnosti budou předány do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací.
3. Výše uznaných nákladů výzkumu a jejich členění v letech 2015 – 2019 jsou obsaženy v přiloženém schváleném návrhu koncepce v příloze č. 1.
4. Výše podpory v jednotlivých letech:
   Celkové uznané náklady na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace a z toho výše podpory poskytovatele v jednotlivých letech činí:

	Celkové uznané náklady v Kč	z toho institucionální podpora v Kč
2015	5 900 000	5 470 000
2016	5 900 000	5 580 000
2017	6 100 000	5 690 000
2018	6 200 000	5 800 000
2019	6 320 000	5 920 000
Celkem	30 420 000	28 460 000

5. Termín a podmínky poskytnutí podpory:
   a) Poskytovatel poskytne podporu příjemci dle ust. § 10 odst. 3 zákona jednorázově vždy na příslušný kalendářní rok dle výše uvedeného rozpisu v návaznosti na schválení rozpočtu Ústeckého kraje Zastupitelstvem Ústeckého kraje a dle zákona.
   b) Dle ust. § 10 odst. 1 zákona, nedojde-li v důsledku rozpočtového provizoria podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 250/2000 Sb.) k regulaci čerpání rozpočtu, bude podpora pro rok 2015 poskytnuta příjemci do 28. 2. 2015 za podmínky, že budou zařazeny údaje do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací v souladu s § 30 a násl. zákona.
   c) Ve druhém roce a v dalších letech poskytování podpory, nedojde-li v důsledku rozpočtového provizoria podle zvláštního právního předpisu k regulaci čerpání rozpočtu, bude podpora poskytnuta do 60 kalendářních dnů od počátku kalendářního roku za předpokladu, že budou splněny závazky příjemce vyplývající z rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory, a že budou zařazeny veškeré údaje dle zákona do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací v souladu s § 30 a násl. zákona.
6. Dle ust. § 9 odst. 8 zákona je příjemce povinen písemně informovat poskytovatele o změnách, které nastaly v době vykonatelnosti rozhodnutí o poskytnutí institucionální

podpory a které se týkají jeho právní subjektivity, údajů požadovaných pro prokázání způsobilosti nebo které by mohly mít vliv na vykonávání činnosti dle koncepce, a to do 7 kalendářních dnů ode dne, kdy se o takové skutečnosti dozvěděl.

7. Při použití institucionální podpory je příjemce povinen dodržovat podmínky stanovené zákonem a tímto rozhodnutím.

Článek III.

Vedení, účtování a vykazování uznatelných nákladů

1. Dle ust. § 8 odst. 1 zákona příjemce vede v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro poskytnutou institucionální podporu podle § 3 odst. 3 zákona oddělenou evidenci o vynaložených výdajích nebo nákladech a v rámci této evidence sleduje výdaje nebo náklady hrazené z podpory. Způsob této evidence stanoví na základě zákona o účetnictví příjemce.
2. Závěrečnou zprávu o činnosti dle schválené koncepce za jednotlivé kalendářní roky včetně přehledu (vyúčtování) užití poskytnuté podpory v rámci uznaných nákladů výsledků, přínosu a zhodnocení činnosti v jednotlivých letech předkládá příjemce podle tohoto rozhodnutí poskytovateli v jednom vyhotovení do 30 dnů od konce každého kalendářního roku.
3. Závěrečnou zprávu o dlouhodobém koncepčním rozvoji včetně údajů v jednotlivých letech dle Článku III. bodu 2 tohoto rozhodnutí předá příjemce poskytovateli do 30 dnů od konce období, na které byla podpora poskytnuta.

Článek IV.

Práva a povinnosti poskytovatele a příjemce

1. Institucionální podpora bude poskytnuta v souladu s uznanými náklady projektu.
2. Poskytovatel je povinen provádět kontrolu dle § 13 zákona a povinností příjemce je tuto kontrolu umožnit.
3. Kontrola činnosti příjemce v rámci schválené koncepce bude prováděna vždy na konci kalendářního roku. V případě neplnění cílů bude výše podpory poskytovatele upravena.
4. Poskytovatel bude při hodnocení výsledků činnosti příjemce podpory postupovat v souladu se zákonem a s pokyny správce informačního systému výzkumu, vývoje a inovací.
5. Příjemce je povinen předávat poskytovateli veškeré údaje pro předání do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „informační systém“) dle zákona a dle pokynů správce informačního systému. Poskytovatel je povinen zajistit předání těchto údajů do informačního systému.
6. Příjemce je povinen vždy do 30. ledna následujícího roku vrátit poskytovateli finanční prostředky, které nebyly použity dle rozhodnutí v příslušném roce. Příjemce je rovněž povinen vrátit zpět poskytovateli finanční prostředky bezprostředně poté, kdy zjistí, že v činnosti dle schválené koncepce nebude moci dále z jakýchkoliv důvodů pokračovat.
7. Neoprávněné použití nebo zadržení prostředků poskytnutých na základě tohoto rozhodnutí ze strany příjemce je porušením rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Poskytovatel je v takovém případě oprávněn postupovat podle uvedeného zákona a uložit příjemci odvod do svého rozpočtu ve výši částky neoprávněně použitých nebo zadržených prostředků. Za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně vyplývá tomu, kdo rozpočtovou kázeň porušil, povinnost zaplatit penále ve výši 1 promile denně z neoprávněně použitých nebo zadržených prostředků, nejvýše však do výše tohoto odvodu.

8. Poskytovatel má možnost pozastavit nebo ukončit poskytování podpory za předpokladu, že by příjemce závažným způsobem neplnil podmínky dané tímto rozhodnutím.
9. Vlastnictví hmotného majetku pořízeného pro výzkum se řídí ust. § 15 zákona a práva k výsledkům činnosti a jejich využití jsou podřízeny ust. § 16 zákona a ust. § 2 odst. 2 písm. d) bod 3 zákona.
10. Vztahy neupravené tímto rozhodnutím se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Článek V.

Závěrečná ustanovení

1. Toto rozhodnutí je vyhotoveno ve 4 stejnopisech, z nichž po dvou obdrží poskytovatel a příjemce.
2. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je příloha č. 1 Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejné výzkumné instituce na léta 2015 – 2019.
3. Případné číslované dodatky, upravující výši uznaných nákladů nebo jiné podmínky uvedené v příloze č. 1 se stávají nedílnou součástí tohoto rozhodnutí.

V Ústí nad Labem dne 5. 01. 2015

ÚSTECKÝ KRAJ
hejtman

.....
Oldřich Bubeníček
hejtman Ústeckého kraje

Přílohy:

Příloha č. 1 – Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejné výzkumné instituce na léta 2015 – 2019

Příloha č. 1

KONCEPCE ROZVOJE ÚSTAVU ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE SEVEROZÁPADNÍCH ČECH, v. v. i. NA LÉTA 2015 - 2019

Obsah:

I. Úvod

II. Struktura činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i.

III. Institucionální podpora Ústeckého kraje 2010-2014

IV. Základní úkoly Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. 2015-2019

V. Výzkumné úkoly institucionální podpory Ústeckého kraje 2015-2019

- **Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji.**
  - Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie pravěku
  - Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie středověku
  - Koncepce vědecké a publikační činnosti v oblasti studia pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji 2015-2019
- **Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.**
- **Ochrana archeologického kulturního dědictví**
- **Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu**

VI. Opatření a kontrola plnění výzkumných úkolů institucionální podpory

VII. Personální vybavení a finanční zabezpečení

VIII. Závěr

I. Úvod

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejná výzkumná instituce, zajišťuje již šedesát let výkon archeologické památkové péče v severních Čechách. Jeho hlavním úkolem je záchrana a ochrana archeologického kulturního dědictví na území Ústeckého kraje. Realizace tohoto státního zájmu se řídí platnou legislativou, zejména Zákonem o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších změn a Úmluvou o ochraně archeologického dědictví vydanou Radou Evropy (č. 143/1992, tzv. Maltská konvence). Podrobnosti terénní činnosti ústavu jsou definovány smlouvou mezi ústavem a Akademií věd ČR.

II. Struktura činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i.

Administrace archeologické památkové péče

- odborný servis pro státní správu a stavebníky (vydávání odborných stanovisek),
- správa a digitalizace archivu nálezových zpráv a dalších primárních pramenů,
- podíl na správě a aktivní užívání Internetové databáze terénních archeologických výzkumů (IDAV),
- realizace opatření pro legislativní ochranu území s archeologickými nálezy (statní archeologický seznam),
- podíl na tvorbě Archeologické databáze Čech (databáze všech archeologických nalezišť a výzkumů),
- koordinace výkonu archeologické památkové péče v Ústeckém kraji ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, prostřednictvím Komise pro severočeskou archeologii.

Záchranné archeologické výzkumy

- realizace záchranných archeologických výzkumů nalezišť a nálezů ohrožených stavební či jinou činností. Tato stěžejní činnost organizace představuje vysoce odbornou práci, jejíž součástí je:

  - provádění odborného dozoru staveb, záchrana narušených archeologických objektů a situací, jejich dokumentace a zpracování této dokumentace do podoby trvalého záznamu, dále geodetické zaměření v terénu, aplikace nedestruktivních metod výzkumu, evidence a laboratorní zpracování nálezů, jejich základní konzervaci, odběr a základní vyhodnocení vzorků ekofaktů a vyhotovení závěrečné zprávy o výzkumu pro objednatele (stavebníka), vyhotovení hlášení o archeologické akci do Archeologické databáze Čech, vyhotovení nálezové zprávy a její uložení do archivu ÚAPPSZČ, v. v. i. a archivu Archeologického ústavu AV ČR, archivace primární dokumentace.

Badatelské archeologické výzkumy, vědecká a publikační činnost

- vědecký výzkum financovaný prostřednictvím národních a evropských grantů na rozvoj vědy a výzkumu.
- publikační činnost zahrnující vydávání monografií a sborníku v ediční řadě „Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech“ a „Prameny k dějinám archeologie v severozápadních Čechách“.
- publikace výsledků výzkumu v odborných periodicích.
- pravidelná účast odborných pracovníků na tuzemských a mezinárodních konferencích.
- realizace terénních badatelských výzkumů.
- dálkový průzkum země metodou letecké archeologie a leteckého laserového skenování.

Prezentace archeologického kulturního dědictví

- publikace výsledků výzkumu prostřednictvím médií a webových stránek organizace www.uappmost.cz
- realizace samostatných výstavních projektů a spolupráce na výstavách s dalšími kulturními institucemi Ústeckého kraje České republiky a Svobodného státu Sasko.

- popularizace archeologie a archeologických památek formou přednášek pro školní mládež.

III. Institucionální podpora Ústeckého kraje 2010-2014

Zatímco v uplynulých desetiletích byla hlavní pozornost soustředěna na rozsáhlé záchranné a předstihové výzkumy v předpolích hnědouhelných dolů či při výstavbě dálniční sítě nebo produktovodů, v současnosti jde povětšinou o rozsahem menší archeologické akce. Díky institucionální podpoře archeologického bádání v minulých letech ze strany Ústeckého kraje byly nejrozsáhlejší výzkumy z minulých let minimálně technicky zpracovány a formou nálezových zpráv a předložené dokumentace zpřístupněny odborné veřejnosti k dalšímu zpracování, vyhodnocení a publikaci.

Po dokončení prvních pěti let institucionální podpory archeologického výzkumu, do konce roku 2014, budou tak pro další zpracování připravena data ze dvou největších staveb minulých let, které významně zasáhly území Ústeckého kraje, dálnice D8 a plynovodu Gazela. Obě stavby představují ideální sondy krajinou severních Čech, od hranic se SRN na vrcholu Krušných hor až po jižní hranice kraje na Roudnicku a Podbořansku. Tyto krajinné transekty představují výborné zástupce dlouhých liniových staveb, prozkoumaných jednotným postupem a jednou institucí a skýtající tak velké možnosti pro obecnější archeologické interpretace. Na obou trasách proběhly částečně v předstihu nedestruktivní archeologické výzkumy (letecká archeologie, pozemní prospekce, částečně i geofyzika), stejně jako na největší souvislé zkoumané ploše v pracovní oblasti, v předpolí Dolů Tušimice na Chomutovsku. Vyhodnocení výše uvedených archeologických nalezišť a situací může být klíčovým pro řešení některých otázek pravěkých dějin regionu. Vzhledem k personálnímu obsazení ústavu je jasné zaměření na otázky spojené s dobou kamennou, bronzovou a starší dobou železnou, včetně metalurgie. V oblasti terénních výzkumů budou aktivity pokračovat v předpolích dolů Tušimice a Bílina, opětovně se po létech obnovuje archeologická práce na dolech na Mostecku.

V případě archeologie středověku bude s ohledem na personální a technické vybavení hlavní pozornost nadále soustředěna na již úspěšně rozvíjené oblasti bádání, a to na montánní aktivity v Krušných horách, sklářství ve středověku a problematiku hradních sídel v severozápadních Čechách. Výzkum je převážně nedestruktivního charakteru a využívá nejmodernějších dokumentačních metod, velmi významné je pak zasazení jeho výsledků do středoevropského a evropského rámce.

Stejně jako v minulých letech bude i nadále kladen zvýšený důraz na spolupráci s jinými výzkumnými pracovišti jak Akademie věd ČR, tak i vysokých škol, zejména při využití nedestruktivních metod a při aplikaci přírodovědeckých postupů v archeologii (antropologie,

paleozoologie, paleobotanika, chemické analýzy a další). Dle našich předpokladů bude moci pokračovat i stávající neobyčejně úspěšná zahraniční spolupráce, v současnosti zejména se Zemským úřadem pro archeologii v Sasku.

Co se týče obsahu a výchozí situace v oblasti jak archeologie tzv. zemědělského pravěku, tak i středověku, nedoznaly radikálních změn v posledních pěti letech. Nadále musí ústav při snaze o naplnění našich cílů, tedy zlepšení poznání dotčených období, vycházet z personálního a technického vybavení instituce. Snaha o komplexnost a kvalitu poznání nás nutí neustále prohlubovat spolupráci, i mezioborovou, s institucemi akademickými i jinými a nejen u nás tuzemskými, ale i zahraničními. Nadále zůstává naší prioritou záchranný archeologický výzkum na celém pracovním území, snaha o jeho neustálé technické zlepšování, používání moderních metod a technologií, zvýšení výpovědní hodnoty získaných dat a jejich aplikaci formou základního výzkumu.

I v letech následujících po ukončení prvních pěti let institucionální podpory bude Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v.v.i. nadále zajišťovat fungování archeologické památkové péče, zejména pak provádění záchranných archeologických výzkumů na území Ústeckého kraje. Naším záměrem a úkolem je tedy zajišťovat péči o archeologické kulturní dědictví, spojenou s výzkumy a dokumentací ničených, narušených a ohrožených archeologických památek. Tato činnost bude tradičně provázána se zpracováním výzkumů ve formě nálezových zpráv, archivací dat a zveřejňováním výsledků výzkumů formou odborných i popularizačních publikací a výstav. Se záchrannou činností je provázáno studium užších problematik, dle odborností jednotlivých archeologů, v současnosti zaměstnaných v ústavu. Studium i publikace na „regionální“ úrovni totiž vyžadují přinejmenším středoevropský rozhled.

IV. Základní úkoly Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. 2015-2019

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v. v. i. v Mostě dnes zaměstnává 27 pracovníků a vykonává archeologickou památkovou péči pro oblast Ústeckého kraje. Organizace poskytuje podmínky pro záchrannou archeologickou činnost a vědecké bádání 11 archeologům a svou šedesátiletou historií patří mezi nejstarší samostatná archeologická pracoviště v České republice. Cílem organizace je v následujícím období 2015-2019 rozvíjet dosavadní strukturu činnosti (viz. kap. II.) a zaměřit se především na níže uvedenou problematiku.

1. Pokračovat v intenzivních terénních aktivitách na území celého Ústeckého kraje, a to na systematických (badatelských), předstihových a záchranných archeologických výzkumech. Pozornost věnovat mimo jiné výzkumům v ohrožených oblastech, jakými

jsou např. Krušné hory, předpolí dolů na Mostecku, Chomutovsku a Teplicku, jádra měst, intravilány obcí, hradní sídla či mnohá jiná dlouhodobě či jednorázově ohrožená naleziště.

2. Pokračovat ve zpracovávání záchranných výzkumů, zejména novějších, jejich prezentace a publikace formou periodika či monografie. Pro tyto potřeby dnes existuje redakční rada ústavu, která pravidelně probírá a hodnotí ediční záměry.
3. Rozvoj použití nedestruktivních postupů v archeologii. Využít a rozvinout získané znalosti a data z oblasti dálkového průzkumu země, tj. letecká archeologie a nověji ALS (letecké skenování krajiny). Nadále vést databázi leteckých snímků nalezišť a lokalit.
4. Archiv nálezových zpráv a hlášení. Pokračovat v jeho vedení, včetně údržby a rozšiřování databáze PIAN (Prostorová identifikace archeologických nalezišť), spolupráce s centrální Archeologickou databází Čech v Archeologickém ústavu AV ČR v Praze.
5. Zapojení do mezinárodních projektů na podporu rozvoje archeologického bádání v jednotlivých obdobích a oblastech. Pořádání konferencí a pracovních setkání k řešení rozličných aktuálních či dlouhodobých otázek z archeologie a příbuzných či pomocných oborů.
6. Publikační činnost, včetně vydávání ústavního sborníku a monografií.
7. Popularizační činnost, včetně pořádání výstav či spolupráce na jejich pořádání.
8. Publikace novinek a informací na ústavních webových stránkách.

V. Výzkumné úkoly institucionální podpory Ústeckého kraje 2015-2019

Institucionální podpora poskytovaná veřejné výzkumné instituci Ústeckého kraje – Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech umožňuje vykonávat na území Ústeckého kraje kvalitní a efektivní archeologickou památkovou péči a ochranu archeologického kulturního dědictví, které je v majetku Ústeckého kraje. Institucionální podpora je zároveň jedinou zárukou koncepčního rozvoje této veřejné výzkumné instituce.

Rada instituce ÚAPPSZČ, v.v.i. složená z odborníků v oblasti archeologické památkové péče, vědy a výzkumu doporučuje zaměřit rozvoj Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v.v.i. v letech 2015-2019 ve čtyřech základních oblastech, kterými jsou:

1. **Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji.**
2. **Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.**
3. **Ochrana archeologického kulturního dědictví**
4. **Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu**

ad 1. Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie pravěku

Území Ústeckého kraje patřilo v pravěku díky příznivým přírodním podmínkám k nejhustěji osídleným oblastem Čech. V nížinné („zemědělské“) části jsou zastoupeny prakticky všechny archeologické kultury českého pravěku, počínaje starší dobou kamennou (paleolit) a konče (pracovně) dobou stěhování národů v polovině 6. století n. l. České středohoří bylo osídleno sporadicky, vedly však přes ně dálkové obchodní stezky do Saska a z jeho kopců pocházejí jak keramické nálezy a nádoby, tak kamenné, bronzové a železné nástroje i zbraně, interpretované jako tzv. cestovní obětiny a oběti božstvům hor. V Krušných horách byl rýžován cín, od doby halštatské (6. stol. př.nl.) těžena železná ruda a vedly přes ně obchodní cesty, osídleny však nebyly. Oproti středověku je pravěký vývoj odlišný jistou diskontinuitou, danou vznikem, vývojem a regresem každé archeologické kultury či změnou etnika. S výjimkou starší a střední doby kamenné a doby laténské disponuje ústav specialisty na ostatní kultury či období a na průřezová témata (např. krajinná archeologie, bronzová industrie a metalurgie, antropologie).

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie středověku

Oblast Ústeckého kraje je rozdělena do třech tradičních sídelních oblastí tvořených nížinnou krajinou v povodí Labe, Ohře a Bíliny. Tyto oblasti, kontinuálně osídlené již od pravěku, tvoří pochopitelně i základní osu osídlení středověkého. S postupným průnikem slovanského etnika od 6. stol. na území Čech, kde se později konstituovalo české knížectví a byly dány základy dnešního moderního státu, byla osídlena i oblast Ústeckého kraje. Nezastupitelnou úlohu v poznání této etapy českých dějin zaujímá právě archeologie. Poznání, založené hlavně na výsledcích výzkumů hradišť a otevřených sídlišť, dokládá mimořádný význam severozápadních Čech pro raně středověký vývoj českého státu. S rozvojem osídlení, které spělo do zlomové etapy v období vrcholného středověku, byla při tzv. vnitřní kolonizací osídlena další místa regionu a vytvořena poměrně hustá sídelní síť vázaná na centrální přemyslovská hradiště (Litoměřice, Žatec, Bílina, Děčín, Ústí nad Labem). Vrcholný středověk přináší pro širší oblast střední Evropy řadu změn, které se i v námi sledovaném kraji projevují založením královských měst (Litoměřice, Děčín, Ústí nad Labem, Most, Žatec, Louny a Kadaň), celé řady měst poddanských a vesnických sídel. Obrovskou změnu prodělává i krajina jako celek. Stabilní osídlení se díky demografickému a hospodářskému růstu rozšiřuje do vyšších poloh, kde jsou zakládána vesnická sídla v dříve zalesněných území horské krajiny pohraničního hvozdu (Krušné hory, Labské pískovce). Toto období je obecně spjato s dynamickým rozvojem řemesel a technologií. Evropského významu v té době dosahuje produkce stříbra, mědi a cínu z krušnohorských ložisek a produkce skla středověkých sklářských hutích v Krušných a Lužických horách. Tehdy

utvářená sídelní struktura, později již jen nemnoho dotvářená vznikem některých venkovských sídel a horních měst v Krušných horách, je v podstatě totožná se současnou. Proto se často v prostředí současných sídel, ale i v horských oblastech setkáváme s cenným archeologickým terénem a památkami, které jsou často ohrožené stavební činností.

Koncepce vědecké a publikační činnosti v oblasti studia pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji 2015-2019

Pramennou základnu pro studium a vědecké bádání odborných pracovníků Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. v oblasti Ústeckého kraje tvoří přibližně z 90% data ze záchranných archeologických výzkumů, zbývající podíl připadá na výsledky nedestruktivních průzkumů archeologický nalezišť a výsledky dálkové průzkumu země formou letecké archeologie a leteckého laserového skenování. Určitou prioritou mezi úkoly výzkumu 2015-2019 musí být tedy vědecké zhodnocení výsledků záchranných archeologických výzkumů a jejich publikace.

- Hlavním úkolem na roky 2015 až 2019 je vědecké zhodnocení a publikování záchranných archeologických výzkumů v trasách velkých liniových staveb, kterými jsou dálnice D8 a plynovod Gazel. Na obou stavbách, které zahrnují plochu zhruba 750 fotbalových hřišť, bylo objeveno a prozkoumáno několik desítek dosud neznámých archeologických nalezišť, jejichž vyhodnocení a publikování je nezbytné pro řešení řady důležitých otázek pravěkých dějin.
- Dalším důležitým zdrojem hmotných pramenů pro výzkum pravěkých dějin jsou výsledky systematických a již desetiletí kontinuálně probíhajících výzkumů v předpolí hnědouhelných dolů Bílina a Tušimice. Tato extrémně ohrožená krajina doslova mizí před očima. Archeologický záznam stop lidské činnosti zde absolutně zaniká, proto je těmto oblastem věnována značná pozornost a jsou zde prováděny systematické výzkumy, které ovšem generují obrovské množství dat, jejichž zpracování je mimořádně náročné a jejich publikace je velmi důležitá.
- Své zastoupení mezi vědeckými a publikačními úkoly na roky 2015-2019 musí mít i výsledky desítek menších záchranných archeologických výzkumů. Ty jsou důležité pro studium období středověku a jejich publikace přináší nové poznatky o vývoji středověké hmotné kultury, osídlení, řemesel, těžby nerostných surovin a technologií.

ad 2. Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.

Na roky 2015 - 2017 je plánováno pokračování mezinárodního projektu ArchaeoMontan, ve kterém je ÚAPPSZČ, v. v. i. důležitým partnerem. Tento projekt realizovaný v rámci programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 a financovaný z Evropského

fondu pro regionální rozvoj umožnil odborným pracovníkům instituce zahájit v roce 2012 výzkum dlouho opomíjené problematiky středověkého hornictví v Krušných horách. Aktivní účast v tomto projektu a intenzivní spolupráce se Zemským úřadem pro archeologii v Sasku a dalšími partnery v Sasku a v Čechách má pozitivní vliv na rozvoj odborné činnosti ÚAPPSZČ, v.v.i. Jde především o oblast mezinárodní spolupráce, výměny zkušeností a zavádění nových metod a technologií archeologického výzkumu a archeologické památkové péče. Zásadním přínosem tohoto projektu je především archeologický výzkum a popularizace Krušných hor, jako jednoho z nejvýznamnějších produkčních center stříbra, mědi a cínu v Evropě. Díky aktivitám projektu ArchaeoMontan je výzkum a význam archeologických památek středověkého hornictví v Krušných horách prezentován na řadě odborných mezinárodních konferencí a prostřednictvím médií se s výsledky projektu seznamuje i široká veřejnost. Účast ÚAPPSZČ, v. v. i. v projektu ArchaeoMontan a jeho pokračování v novém dotačním období je prioritním cílem organizace.

ÚAPPSZČ, v. v. i. bude i v následujícím období 2015-2019 spolupracovat s univerzitou v polském Řešově (Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego) na dlouhodobém výzkumu a zpracování ohroženého a mimořádně významného pohřebiště z doby římské na katastru obce Nezabylice (okr. Chomutov). Tradičně dobré a plodné vztahy pojí mostecké pracoviště s Archeologickým ústavom Slovenské akadémie vied v Nitře, které chceme nadále rozvíjet.

ad 3. Ochrana archeologického kulturního dědictví

V následujících letech bude aktuálním a velmi potřebným úkolem v oblasti archeologické památkové péče především ochrana archeologických technických památek středověkého hornictví v Krušných horách. Jedním z důležitých výsledků projektu ArchaeoMontan je objev a výzkum celé řady unikátních archeologických nalezišť, která jsou tvořena movitými i nemovitými pozůstatky středověké těžby a zpracování rud. Tyto technické objekty, jako jsou těžební jámy, šachty, štoly, vodní nádrže a náhony, se nachází většinou v lesních komplexech. Vzhledem ke skutečnosti, že velká část krušnohorských lesů spěje do mýtného věku jsou tyto objekty potencionálně ohroženy především nešetrnou těžbou a výsadbou lesa. Z těchto důvodů bude v první řadě iniciována intenzivnější spolupráce s majiteli lesů a následným krokem bude i snaha o vyhlášení památkové ochrany vybraných a cenných archeologických lokalit. V současné době ÚAPPSZČ, v. v. i. disponuje i velmi efektivním nástrojem pro dokumentaci a následnou památkovou péči archeologických objektů a nalezišť dochovaných v reliéfu krajiny střední části Krušných hor, kterým je digitální model terénu. Tento model, který je odvozen z výsledků dálkového průzkumu země na základě leteckého laserového skenování (Airborne laser scanning) pořídila organizace

z prostředků EU v rámci projektu ArchaeoMontan. Výše uvedené úkoly budou dalším a logickým doplňkem úsilí Ústeckého kraje o zápis Krušných hor jako středoevropské montánní krajiny na seznam světového dědictví UNESCO.

ad 4. Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu

Ze záchranných archeologických výzkumů je každý rok získáváno velké množství pramenů hmotné povahy, které jsou po dobu technického zpracování ve správě ústavu a po jejím skončení jsou obvykle ukládány v muzeích. Největší část (cca 90 % podle povahy výzkumu i více) tvoří keramika. Náš ústav se již v minulosti zaměřil právě na zpracování keramických nálezů, jejich evidenci a systémy ukládání. Během jednoho roku je u nás zpracováno průměrně 150-200 typizovaných beden (40 x 60 x 32 cm) keramického materiálu, tedy několik set tisíc keramických zlomků a částí. V právě probíhajícím období byla například pořízena z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje technická tiskárna pro popis keramických zlomků, jediné podobné zařízení v archeologickém pracovišti v republice. Díky ní se podařilo výrazně zvýšit efektivitu a rychlost zpracování většiny výzkumů.

V dalších letech se chceme zaměřit na další možnosti zefektivnění zpracování, lepší evidence a úspornějšího trvalého uložení keramických nálezů. V úvahu, ale v závislosti na překotný vývoj v této oblasti se zohledněním aktuálního stavu, připadají například využití QR kódů pro popisy a evidenci keramických celků či například vakuování střepového materiálu, paletování souborů v plastových přepravkách atd. Další problematikou je používání moderních lepidel pro scelování zlomků a částí nádob. V naší oblasti je zpracování velkých keramických souborů obecně na velmi nízké úrovni, to ve svém důsledku může vésti k úplnému znehodnocení a ztrátě hodnoty jedněch z nejdůležitějších archeologických pramenů v majetku kraje či státu. Pro inspiraci a zkušenosti se tedy musíme obracet do zahraničí, v úvahu připadá převzetí a přizpůsobení některých poznatků z Německa a Polska. Cílem této části záměru na roky 2015 – 2019 je dokončení a dovybavení stávajícího pracoviště pro zpracování velkého množství keramického materiálu, s přebytkem kapacity, který budeme schopni nabídnout jiným institucím z území Ústeckého kraje. Jednotlivé kroky a pořizování technického vybavení je závislé na vývoji v oboru logistiky a skladování a bude upřesňováno v návrzích hlavních úkolů pro jednotlivé roky, obdobně jako u jiných priorit odborného vývoje ústavu.

VI. Opatření a kontrola plnění výzkumných úkolů institucionální podpory

Výzkumná činnost realizovaná z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje podléhá schvalovacímu procesu Rady instituce Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., která v předstihu schvaluje detailní roční plány výzkumu.

Kontrolní činnost zajišťuje pravidelně Dozorčí rada instituce. Kontrolní činnost plnění koncepce výzkumu zajišťuje pravidelně Krajský úřad Ústeckého kraje prostřednictvím pracovníků Odboru kultury a památkové péče. Rada Ústeckého kraje schvaluje závěrečnou zprávu o činnosti dle schválené koncepce a na základě schválení dochází k uvolnění prostředků na další roční období.

VII. Personální vybavení a finanční zabezpečení

- **Personální vybavení ústavu absolutně a v rámci řešení úkolů odborného rozvoje pracoviště**

V roce 2013 v ústavu pracuje: a) vysokoškolsky vzdělaní odborní pracovníci – 11 archeologů, 1 antropolog a 1 vedoucí laboratoře; b) střední technický personál – geodet, 4 archeologičtí technici, 3 pracovníci THP; c) technický personál – laborantky, kresličky, správa budov a autoprovozu. Jejich podíl na řešení úkolů odborného rozvoje je každý rok rozdílný, od 10% do 80%, v závislosti na řešených úkolech a specializaci pracovníků. Přepočtený stav pracovníků je dlouhodobě 26-28.

Pro následující roky nepočítáme s výraznými změnami v zaměstnanosti, stávající poměr odborných a technických pracovníků se osvědčil a případné vyšší personální potřeby jsou řešeny dočasnými úvazky na kratší dobu (často student či penzisté).

- **Finanční zabezpečení a rozpočet**

Výpočty vycházejí ze zkušeností a praxe předchozích let, kdy objem institucionální podpory výzkumu v našem ústavu činil okolo 30% celkových nákladů instituce. Absolutně šlo o sumy v rozmezí od 5.0 do 5.3 milionu Kč.

Následující rozpočet na roky 2015 až 2019 vychází z našich předchozích zkušeností a je následně členěn:

a) *Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení*. – Největší položka v rozpočtu, tvořící okolo 70% nákladů na řešení výzkumných úkolů. Absolutně jde o částku 4,2 milionu pro první rok řešení až po 4,5 milionu Kč pro rok 2019. V tom je podíl hrazený z institucionální podpory ve výši 4,1 milionu (2015) až 4,2 milionu Kč pro rok poslední.

b) *Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením*. – Pro každý rok je počítáno se sumou ve výši 300 tisíc Kč, plně hrazenou z institucionálních prostředků poskytnutých Ústeckým krajem. Pro každý rok pak v rámci schvalování hlavních úkolů na následující rok dochází ke specifikaci nakupovaného vybavení, v minulých letech např. kopírka, technická tiskárna pro popis keramických střepů, nový server apod.

c) *Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením*. – Služby nakupované od externích firem, od odborných analýz, přes transport vzorků a materiál, dále spolupráce s dalšími odbornými pracovišti. Výše je celkem neměnná, 800 tisíc pro první dva roky řešení, 900 tisíc Kč pro další tři roky, většinou hrazeno z institucionální podpory.

d) *Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením.* – Pro každý rok ve výši 100 tisíc Kč, hrazeno z institucionální podpory.

e) *Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení.* – Vzhledem k nově se rozvinuvší spolupráci s polskými, německými a slovenskými archeologickými pracovišti velmi potřebná položka rozpočtu, která nebyla v dřívějších letech zohledněna. Finančně pokrývá pracovní výjezdy a setkání, organizovaná spolupracujícími institucemi, hradí částečně pobyty zahraničních odborníků u nás. Pro každý rok plánována ve výši 100 tisíc Kč, kryto z institucionální podpory.

f) *Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu.* – Náklady spojené s interními tisky a prezentací instituce, tedy tiskové náklady včetně přípravy tisku, obrazových příloh, překladových a korekturních prací. Pro každý rok počítáno se sumou 200 tisíc Kč, z toho vždy polovina z institucionální podpory a druhá z vlastních zdrojů.

g) *Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše.* – Stabilně 200 tisíc Kč, plně hrazených z institucionální podpory, slouží k úhradě výše zmíněných režijních nákladů.

Finanční zabezpečení řešení koncepce rozvoje instituce

Uznané náklady výzkumu v roce 2015		**Celkem v tis. Kč**	**z toho hrazeno z institucionální podpory v tis. Kč**
Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení		4,200	4,070
Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením		300	300
Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením		800	600
Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením		100	100
Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení		100	100
Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu		200	100
Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše		200	200
CELKEM		**5,900**	
v tom hrazeno	z institucionální podpory	**5,470**	
	z ostatních veřejných zdrojů		
	z tuzemských neveřej. zdrojů	**430**	
	ze zahraničních zdrojů		

Uznané náklady výzkumu v roce 2016		Celkem v tis. Kč	z toho hrazeno z institucionální podpory v tis. Kč
Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení		4,200	4,080
Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením		300	300
Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením		800	700
Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením		100	100
Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení		100	100
Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu		200	100
Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše		200	200
CELKEM		**5,900**	
v tom hrazeno	z institucionální podpory	**5,580**	
	z ostatních veřejných zdrojů		
	z tuzemských neveřej. zdrojů	**320**	
	ze zahraničních zdrojů		

Uznané náklady výzkumu v roce 2017		Celkem v tis. Kč	z toho hrazeno z institucionální podpory v tis. Kč
Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení		4,300	4,090
Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením		300	300
Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením		900	800
Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením		100	100
Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení		100	100
Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu		200	100
Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše		200	200
CELKEM		**6,100**	
v tom hrazeno	z institucionální podpory	**5,690**	
	z ostatních veřejných zdrojů		
	z tuzemských neveřej. zdrojů	**410**	
	ze zahraničních zdrojů		

Uznané náklady výzkumu v roce 2018		Celkem v tis. Kč	z toho hrazeno z institucionální podpory v tis. Kč
Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení		4,400	4,100
Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením		300	300
Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením		900	900
Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením		100	100
Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení		100	100
Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu		200	100
Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše		200	200
CELKEM		**6,200**	
v tom hrazeno	z institucionální podpory	**5,800**	
	z ostatních veřejných zdrojů		
	z tuzemských neveřej. zdrojů	**400**	
	ze zahraničních zdrojů		

Uznané náklady výzkumu v roce 2019		Celkem v tis. Kč	z toho hrazeno z institucionální podpory v tis. Kč
Osobní náklady nebo výdaje na výzkumné zaměstnance, techniky a další pomocný personál příjemce, popřípadě osoby, jejíž je příjemce organizační složkou, včetně zaměstnanců dělnických profesí, podílející se na řešení		4,500	4,220
Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení, pozemky a budovy a další hmotný a nehmotný majetek používaný výhradně a trvale pro výzkumnou činnost v přímé souvislosti s řešením		300	300
Provozní náklady vzniklé v přímé souvislosti s řešením		900	900
Cestovní náhrady v přímé souvislosti s řešením		100	100
Náklady na mezinárodní spolupráci při řešení		100	100
Náklady na zveřejnění výsledků, včetně nákladů na zajištění práv k výsledkům výzkumu		200	100
Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením, např. administrativní náklady, náklady na pomocný personál a infrastrukturu, energii a služby neuvedené výše		200	200
CELKEM		**6,320**	
v tom hrazeno	z institucionální podpory	**5,920**	
	z ostatních veřejných zdrojů		
	z tuzemských neveřej. zdrojů	**400**	
	ze zahraničních zdrojů		

VIII. Závěr

Institucionální podpora archeologického bádání poskytovaná v minulých letech Ústeckým krajem našemu ústavu zásadně přispěla k rozvoji poznání a aplikaci nových metod práce a vrátila Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejnou výzkumnou instituci, zpět mezi základní a největší archeologická pracoviště v republice. Dlouhodobě a úspěšně se rozvíjející vlastní výzkum a v posledních letech i mezinárodní spolupráce, je avšak plně závislá na podpoře zakladatele a poskytovatele části finančních prostředků, nutných pro řádný chod a plnění všech úkolů. Schválení pětileté koncepce odborné činnosti a dalšího rozvoje, včetně zajištění částečného financování, přinese potřebnou stabilitu do hospodaření ústavu, stále z valné části závislého na nestabilním přísunu peněz od investorů stavební činnosti.